

namítal mimo jiné nepřípustnost pořadu práva, poněvadž o nároku manželky proti manželi o placení výživného nutno rozhodovati v řízení mimosporném. Prvá stolice námitku zamítla, uváživši toto: Zjištěno souhlasným předneseím stran, že žalovaný s manželkou od května 1918 ve společné domácnosti nežije a žítí vůbec nechce. Nelze přece nutiti manželku, by žalovala dříve o rozvod; zapudil-li ji manžel, jak bylo právě zjištěno, a neplatí-li jí výživné, nezbývá jí než pořadem právním domáhati se plnění od žalovaného po rozumu § 91 pokud se týče § 1042 obč. zák. Soukromoprávní poměry docházejí právní ochrany, pokud výslovně předpisy zákonné neodkazují jejich vyřízení do řízení nesporného, pouze řádným pořadem právním. Z tohoto všeobecného pravidla není výjimky pro rozepře mezi manželi, není zákonitého ustanovení, které by je odkazovalo k soudnictví nespornému, není příčiny, by nárok manželčin na výživu, třebaš byl officium familiare, byl střežen z moci úřední a není konečně důvodů, proč by se s rozepřemi o trvalou výživu, které občanský zákon v §§ 108 a 117 výslovně odkazuje k řízení řádnému, bylo-li manželství rozvedeno, jinak nakládalo, než s návrhy manželky nerozvedené na výživu. Dlužno tudíž uplatňovati takový nárok pořadem právním. Odvolací a dovolací soud zamítl odvolání, pokud se týče dovolání, uplatňující v označeném směru též zmatečnost řízení, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Co se týče námítky nepřípustnosti pořadu práva, lze poukázati ku správným důvodům rozsudku v odpor vzatého, jakož i plenissimárnímu rozhodnutí bývalého c. k. nejvyššího dvoru soudního ze dne 16. dubna 1918 Pres. 55/18 čís. 253 knihy judikátů, dle něhož nároky manželčiny proti manželi na slušnou výživu dlužno uplatňovati pořadem práva. Poněvadž odvolací soud v souhlase s prvním soudem zjistil, že žalovaný se svou manželkou od května 1918 ve společné domácnosti nežije a žítí vůbec nechce, jí výživného také neplatí, nezbývá jí, než pořadem právním domáhati se plnění na žalovaném po rozumu § 91, pokud se týče § 1042 obč. zák. a nelze ji nutiti, by dříve o rozvod žalovala.

Čís. 311.

Tím, že vydražil hypoteku pod její skutečnou hodnotou, nepozbývá hypotekární a zároveň osobní věřitel práva žádati, by mu dlužníkem bylo zaplaceno, čeho z nejvyššího podání nedostalo se na jeho pohledávku.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1919, Rv II 237/19.)

Hypotekární a zároveň osobní dlužník vydražil dům, tvořící hypoteku, za 15.200 K, vyšel však se svou pohledávkou 8000 K při rozpočtu nejvyššího podání na prázdno. Proti žalobě o zaplacení 8000 K namítal osobní dlužník a bývalý vlastník domu mimo jiné, že byl by žalobce neoprávněně obohacen, poněvadž skutečnou hodnotou domu jest 30.000 K. Prvá stolice uznala dle žalobní prosby, odpovědvši na řečenou ná-

mitku takto: O obohacení lze jen tehdy mluvit, když obohacení nastalo ze jmění nebo na útraty osoby jiné a bez důvodu právního pro zmenšení jmění, buď že není tu vůle oné osoby jiné vůbec anebo za jistých předpokladů, nebo že se tak stalo omylem anebo nezákonným anebo nemravným nabytím. Žalovaní sami ani netvrdí, že nastalo obohacení na straně žalobcově, nýbrž že by nastati mohlo a nastalo, kdyby musili zažalovaný peníz zaplatiti, jelikož prý by tím dostal zaplacení nejen substancí, nýbrž i hotovým placením. Leč názoru toho sdíleti nelze. Žalobce nabytí vlastnictví domu ve veřejné dražbě exekuční za 15.520 K. Nejvyšší podání toto však nestačilo ani na zaplacení věřitele, žalobci předcházejícího. Nedošel-li tak zaplacení z útržku, nemohl žalobce pozbyti své pohledávky vůbec, nýbrž pozbyl jen pro nedostatek podstaty možnosti a práva, žádati z podstaty zaplacení; osobní závazek dlužníků, tím nezanikl a trvá dále. Tvrditi pak, že věřitel, jenž z podstaty zaplacení nedošel, došel zaplacení ze substance, vydraživ nemovitost, nelze, vždyť příklepem se mu zákonným způsobem odevzdává vydražená nemovitost za cenu, jaké v exekuci bylo lze docíliti; věřitel takový, vydraživ nemovitost, přebírá i risiko s tím spojené. O d v o l a c í s o u d potvrdil rozsudek prvního stolice, mimo jiné z těchto důvodů: V odvolání se uplatňuje, že hypotekární věřitel, který se účastní dražení a vydraží realitu v zástavu danou za cenu nižší, než jest cena odhadní, dochází zaplacení netoliko nejvyšším podáním, nýbrž i substancí předmětu vydraženého, protože by bylo nespravedlivým, kdyby dlužníci mu nadále zůstali zavázáni za pohledávku, nejvyšším podáním neuhrazenou, když přece nízkou cenou, daleko nedosahující skutečnou cenu objektu, již fakticky zaplacení došel. Tento názor odvolatelů jest však v diametrálním rozporu s platným zákonem. § 464 obč. zák. stanoví totiž výslovně, že »nedojde-li dluh uhrazení ze zástavy, dlužník musí nahraditi chybící, za to mu však přísluší, oč úhrada dluh přesahuje«. Je tedy jasno, že zákon nerozlišuje, byl-li vydražitel osobou rozdílnou od dlužníka a hypotekárního věřitele, či byl-li zároveň sám hypotekárním věřitelem. Názor odvolatelů nelze vyvoditi ani z definice § 447 obč. zák., protože zástavní právo nepropůjčuje věřiteli oprávnění, by se »zaplacením učinil z věci mu zastavené«, nýbrž § 447 obč. zák. pouze mu je propůjčeno právo, by, nedojde-li v určitém čase zaplacení, z věci zastavené došel uspokojení. Nesprávné jest proto i tvrzení, že zástavní věřitel se může zaplacením učiniti i převodem zastavené věci na sebe a pokud se jedná o zaplacení dluhu, že je naprosto lhostejno, nabývá-li věřitel zastavené věci smlouvou či dražbou. Platné naše právo právě naopak přímo zakazuje úmluvu, že po nastalé splatnosti dluhu věc zastavená má připadnouti věřiteli (§ 1371 obč. zák.), a stanoví v § 461 obč. zák. striktně, že, nedojde-li věřitel zástavní po nastalé splatnosti uspokojení, může toliko žádati o soudní prodej zástavy. Realisace zástavy není zákonem dána do rukou stran, nýbrž musí se díti pod autoritou soudu. Tím chce zákon dosíci garancie, že zástava bude realizována za cenu, odpovídající přibližně skutečné ceně. Proto také zákon u zastavených nemovitostí předepsal realizaci veřejnou dražbou, by veřejnou soutěží zamezil znehodnocení. Když pak přes tyto kautely se nepodaří docíliti, by hypotekární dluh byl nejvyšším podáním uhrazen, pak důsledně zákon nařizuje v § 464 obč. zák., že osobní dlužník musí hraditi, co zůstalo neuhrazeno. Při tom žalovaní nemohou se ani

dovolávati nějakého protiprávního obohacení žalobce, který veřejnou dražbou soudní bez nějakého záludného svého přičinění lacino koupil, protože náhodou se nedostavil koupěchtivý, který by byl více podal. Prosté faktum, že značnější pohledávka hypotekárního věřitele bránila koupěchtivým účastníkům se další dražby, zákon jako důvod takového obohacení neuznává. Vždyť případy protiprávního obohacení žalovaného zákon na příslušných místech výhradně stanoví. Zakládají se buď na nějakém bezděčném nebo z omylu povstalém činu žalobcově (*condictio indebiti* — *versio in rem*) nebo na nějakém jednání neb opomenutí žalovaného, ať už zaviněném nebo v jistých případech i nezaviněném (případy žalob z náhrady škody). V zákonné povinnosti žalovaného, zaplatiti žalobci osobní dluh, který při soudní dražbě veřejné ze zástavy uhrazení nedošel, nelze však shledati protiprávní obohacení, třebaže osobní věřitel sám zástavu lacino, ale legálně byl koupil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Opíraje se o dovolací důvod, vytčený v § 503 č. 4 c. ř. s., vytýká dovolání rozsudku, že věc dle práva nesprávně posoudil. Leč dovolací důvod tento dán není. Vývody dovolatelů marně se snaží prokázati, že § 464 obč. zák. na tento případ se nehodí, protože žalobce vydražením nemovitosti došel prý vzhledem k její skutečné hodnotě úplného uspokojení a od příklepu nemovitosti neměl již žádné pohledávky. Není sice vyloučeno, by vymáhající věřitel za jistých podmínek před provedením nucené dražby nemohl se zaplacením učiniti i dobrovolným smluvním převodem nemovitosti a lze i připustiti, že nucená dražba má po případě pro dlužníka v zápětí, že v zastavené věci, prodané veřejnou dražbou za nepřiměřeně nízkou cenu, pozbývá části svého jmění, aniž by byl sprostěn v stejném poměru dluhu svého. Než další v dovolání přednesené vývody, že mezi uspokojením se dobrovolným převodem nemovitosti a převodem exekučním není podstatného rozdílu, že kritériem směrodatným je pouze hodnota věci a že ochrana dlužníka zákonodárstvím předepsaná vyžaduje, by soud vždy, tedy i v případě nucené dražby zkoumal, zda věřitel jest zaplacen skutečnou hodnotou vydražené věci, nenalézají v zákoně opory a poukazuje se v této příčině na případné důvody naříkaného rozsudku. Jak první stolice, tak i soud druhé stolice zaujaly právem stanovisko, že hypotekární a zároveň osobní věřitel, vydraživ zaplacený statek, jest poukázán na nejvyšší podání stejně jak jiní hypotekární věřitelé a že pro otázku, dojde-li jeho hypotekární pohledávka zaplacení, směrodatným jest pouze výtěžek a nikoli skutečná hodnota statku. To vyplývá z jasného znění zákona a odpovídá účelu a smyslu soudního prodeje, jenž má za účel jednak vyhověti zájmům veškerých účastníků a zájmům národohospodářským, jednak poskytuje záruku, by bylo, pokud možno, zabráněno prodeji statku pod cenou. Je tedy úplně neopodstatněným tvrzení dovolání, že § 464 obč. zák. týká se pouze takových případů, kde zastavená věc na věřitele nepřechází, pokud se týče, kde nabytím jejím věřitel nedochází úplného zaplacení. Taktéž není správným tvrzení dovolatelů, že § 461 obč. zák. má význam toliko procesualní

a budiž konečně vzhledem na obsah dovolání ještě podotknuto, že dovolatelé odvolávající se na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 1. prosince 1887 čís. 13167 sb. čís. 11.867, v němž se vyslovuje, že vydražitel ohledně nekrytého zbytku pohledávky své má další nárok proti osobnímu dlužníku, pokud zbytek tento není kryt skutečnou hodnotou vydražené nemovitosti, patrně přehlíží, že zmíněné rozhodnutí pochází z doby, než nastala platnost nového exekučního řádu a že již z toho důvodu na náš případ se nehodí.

Čís. 312.

Také se svoláním pozůstalostních věřitelů (§ 813 obč. zák.) dlužno sečkatí až do rozhodnutí sporu o právo dědické (§ 127 nesporného řízení).

Není závady, by dědic z pozdější závěti přihlásil se k pozůstalosti též z dřívější závěti pro případ, že ona závěť byla by uznána za neplatnou.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1919, R I 423/19.)

K pozůstalosti po Arturu P-ovi přihlásili se zůstavitelův bratr a zůstavitelův synovec ze zákona a zůstavitelova sestra ze závěti ze dne 1. července 1918, vesměs s výhradou právního dobrodiní inventáře. Mimo to byla na soud přijata a prohlášena starší závěť ze dne 7. května 1917. Hledíc k odporujícím si dědickým přihláškám, jednak ze zákona, jednak ze závěti ze dne 1. července 1918, poukázal pozůstalostní soud dědice ze zákona, by podali žalobu na dědičku ze závěti. Žaloba byla včas podána. Usnesením ze dne 22. července 1919 vyzval pozůstalostní soud veškeré účastníky pozůstalosti, kteří by ze zákona, pokud se týče ze závěti ze dne 7. května 1917 byli povoláni k dědictví, by do 6 neděl prohlásili, zda a z jakého důvodu činí si nároky na pozůstalost, pokud se týče, by podali dědickou přihlášku. Již před tím konal se dne 28. června 1919 k návrhu přihlásivších se dědiců na pozůstalostním soudě rok za účelem likvidace pohledávek, jež zůstavitelovými věřiteli byly přihlášeny k pozůstalosti. Při roku byly jednak zůstavitelovým bratrem, zároveň správcem pozůstalosti, jakožto dědicem ze zákona, jednak zůstavitelovou sestrou, jakožto dědičkou ze zákona některé přihlášené pohledávky uznány, jiné popřeny. Vyřizuje protokol o roku odkázal pozůstalostní soud usnesením ze dne 1. července 1919 na pořad práva věřitele, jichž pohledávky byly při roku popřeny. Rekursní soud:

1. zrušil usnesení pozůstalostního soudu ze dne 22. července 1919, poněvadž bezdůvodným jest, vyzývati dědice ze zákona k dědické přihlášce, když jest zde závěť, když přes to tito dědici byli vyzváni k dědické přihlášce a dva z nich ji skutečně také podali, když dědička ze závěti dřívější podala již dědickou přihlášku ze závěti pozdější, takže její dědickou přihlášku ze starší závěti bylo by lze jen tenkrát připustiti, kdy pozdější závěť byla bezúčinnou;

2. zrušil usnesení pozůstalostního soudu ze dne 1. července 1919 a uložil mu, by, zřídě opatrovníka pozůstalosti, s tímto likvidací pohledávek, přihlášených k pozůstalosti, provedl a pak po zákonu dále jednal, poněvadž zahájen jest spor o právo dědické, následkem toho jest právo,